

สวนลุมพินี 2535

ฝนตกลงมาเหมือนทะเลคลื่นในคืนหนึ่งของเดือนพฤศจิกายน ปี พ.ศ. 2535 หกเดือนหลังเหตุการณ์ที่ถูกจารึกบนหน้าประวัติศาสตร์ว่า 'พฤษภาทมิฬ' พายุโหมกระหน่ำสั่งลาฤดูฝนถึงโหมอย่างไม่ปรานี สายพิวณกระพือปีกพิโรธกวาดล้างต้นไม้ใหญ่น้อยหักโค่นลงดิน ครั้นตอนรุ่งสางพายุก็คลายโห่สะ ทิ้งไว้แต่ร่องรอยของความรุนแรงประดุจอารมณ์ชั่ววูบของคน

เช้าวันรุ่งขึ้น ที่มุมหนึ่งของสวนลุมพินี ชายชราสองคนนั่งด้วยกันบนม้านั่งตัวหนึ่ง ชายชราคนหนึ่งร่างสูงใหญ่ ผมหาวแซมเทาทั่วศีรษะ ริวรอยบนใบหน้าแสดงถึงประสบการณ์ชีวิตอันโชกโชนที่น้อยคนจะเทียบได้ แวดต่ายคมกริบและเปี่ยมพลัง แม้จะอยู่ในวัยไม้ใกล้ฝั่งเต็มทน ชายชราอีกผู้หนึ่งรูปร่างไล่เลี่ยกัน ปีกไหล่ทั้งสองหนาปีกบิน คล้ายต้องแบกรับภาระที่หนักหน่วงมาตลอดชีวิต มือทั้งคู่ยาวตัดเล็บสั้น มีพลัง เป็นมือที่เคยกวาดล้างความชั่วร้ายและอธรรมมามากต่อมาก

สายตาที่ผ่านร้อนผ่านหนาวมานานหลายสิบวสันต์ของชายทั้งสองมองจับใบไม้ที่ถูกลมพิโรธพัดร่วงหลุดจากซั้วหล่นกระจายอยู่บนทางเดิน นับตั้งแต่ครั้งแรกที่พวกเขารู้จักกันเมื่อหกสิบปีก่อน กาลเวลาได้ผ่านไปราวชั่วพริบตา อดีตเป็นเหมือนก้อนน้ำแข็งที่ละลายไปแล้ว ทิ้งไว้แต่ประสบการณ์ที่ไม่เคยลืม

"คุณเคยคิดใหม่ว่า ประชาธิปไตยเมืองไทยเราก็คลายตันไทรใหญ่ ต้นนั้น ส่วนอำนาจก็เป็นเหมือนลมพายุ พอมันพัดกรรโชกที่ ต้นไทรก็บ่นบวนที แต่ถึงยังงั้นต้นประชาธิปไตยต้นนี้ก็ยิ่งอูตลำฟ่านร้อนผ่านหนาวเย็นหยัดมาได้โดยตลอด"

"เหตุการณ์เดือนพฤษภาคมที่ผ่านมาไม่นานนี้ คงจะทำให้มันเติบโตขึ้นอีกก้าวหนึ่ง"

"อาจจะจริง แต่ผมยังไม่มั่นใจนักในเมื่อกฎหมายนิรโทษกรรมที่ไม่ถูกหลักนิติธรรมฉบับนี้มีผลบังคับใช้ เป็นหลักฐานว่าอำนาจเผด็จการยังไม่ได้สูญพันธุ์"

"ยากที่จะขจัดมันออกไปจากระบบการเมืองแบบไทย ๆ มันยังคงอยู่
เพียงแต่อาจหลบซ่อนแฝงเร้นอยู่ในรูปแบบอื่น"

ชายทั้งสองนิ่งไปครู่หนึ่ง

"เหตุการณ์เดือนพฤษภาคมครั้งนี้ดูไปแล้วก็ไม่ต่างจากเหตุการณ์เมื่อ
สามสิบห้าปีก่อนเลยนะ ภาพประชาชนเดินขบวนประท้วงรัฐบาลสมัยนี้ช่าง
เหมือนภาพสมัยโน้น เมื่อนักศึกษาเดินขบวนไปที่ทำเนียบในปี พ.ศ. 2500
หรือเดินขบวนที่ถนนราชดำเนินเมื่อปี 2516"

"ประวัติศาสตร์ก็เดินไปตามรอยเดิมอยู่เรื่อยแหละ ตราบใดที่ธรรมชาติ
คนเรายังไม่เคยเปลี่ยน ไม่ว่าจะยุคสมัยไหนมันก็ยังมีคนที่กระหายอยากได้
อำนาจมีคนที่ยากปลดแอกมีคนที่ยากเปลี่ยนแปลงอยากปฏิวัติอยู่ตลอดเวลา"

"และก็มีนักฉวยโอกาสมีวีรบุรุษจอมปลอมมีคนทรยศมีแพะรับบาป"

ชายชราอีกคนหัวเราะเบา ๆ

"ดอกประชาธิปไตยเบ่งบานแล้วก็ร่วง แล้วกิ่งอกขึ้นมาผลิดอกบาน
ใหม่ จะเอาอะไรกันหนักหนากับโลกใบนี้ อย่างน้อยมันก็ให้สัจธรรมข้อหนึ่ง
คือ ไม่มีอะไรยั่งยืนอยู่ได้ตลอดกาลหรอก"

"อำนาจมันไม่เคยเข้าใครออกใคร จริงมั๊ยล่ะ? คนที่เคยทำรัฐประหาร
อย่างคุณคงซึ้งกับมันดี"

"ใช่" ชายชรานัยน์ตาคมนึกถึงความหลัง

"ตอนนั้นคุณเป็นเสื้อหนุ่มที่มีค่าหัว ไม่เกรงกลัวใครทั้งนั้น เคยลุยไป
ทั่วทุกทิศเพื่อหาทุนมาทำปฏิวัติ"

"ใช่ ผมจำได้ว่าตอนนั้นคุณก็ไล่ผมไปถึงชายแดนลาว"

แล้วชายชราสองคนก็หัวเราะขึ้นพร้อมกัน

"ครั้งแรกเรารู้จักกันอย่างศัตรู"

"นั่นมันปีไหนนะ?"

"2476"